

Iva Vranská Rojková

Křídluška
v krajine sietí

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Iva Vranská Rojková

Krídľuška v krajine sietí

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

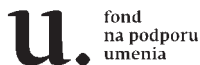
Copyright © Iva Vranská Rojková 2016

Illustrations © Anna Gajová 2016

Cover Design © Ľubica Končeková 2016

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava

<http://www.vsss.sk>, e-mail: vsss@stonline.sk

Kniha vyšla s finančnou pomocou

Fondu na podporu umenia

VYDAVATEĽSTVO SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV spol. s r. o.

Iva Vranská Rojková: Krídluška v krajine sietí

Zodpovedná redaktorka Natália Petranská Rolková, profitexty.sk

Ilustrácie Anna Gajová

Obálku s použitím ilustrácie Anny Gajovej navrhla Ľubica Končeková

Grafická úprava a sadzba Ľubica Končeková

Tlač P + M, s. r. o., Turany

Vydanie prvé

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-970-1

Čo sa to deje s lúkou? (Epidémia)

– Stále ma bolí hlava... – požalovala sa Krídluška kamarátkam lúčnym vílam, zavrela oči, prstami si premasírovala spánky, temeno i zátylok, no keďže bolesti ani za náprstok nebudlo, zúfalo dodala: – ...dnes mi už určite praskne.

Len čo to dopovedala, zrazu akoby sa s ponosami roztrhlo vrece. Zo všetkých strán sa začali rinúť povzdychy, sťažnosti a bedákanie jej kamarátok.

– A mne príšerne bije srdiečko, – post'ažovala sa Minka.

– Ja v poslednom čase ledva dýcham. Musím zosadnúť za každou treťou púpavou. A pritom sa mi strááášne chce spať, – pridala sa malá Miminka a na plné ústa si zívla. – Kto to kedy počul zaspávať cez deň? Čo ak zaspím za letu a zrútim sa na zem?

– Ja zas nemôžem v noci oka zažmúriť, a potom lietam ako opitá šťavou zo skvaseného hrozna, – povedala Konvalinka a aj ona si poriadne zívla.

– Mne sa zdvíha žalúdok, ako keby som sa krútila na pavučinkovom kolotoči, – ozvala sa aj Dinka.

– Už pár dní sa vôbec neviem sústrediť na zbieranie nektáru. Zabúdam, kde rastie aká rastlinka. Niekedy neviem nájsť cestu domov. Taká som z toho podráždená, že sa v poslednom čase len škriepim, – previnilo sa priznala Letuška. – Prepáč Minka, prepáč Dinka, nechcela som vás uraziť, ale akoby mnou všetci rohatí roháči šili, taká som bola vtedy nervózna, keď som sa na vás osopila, že ste mi vypili nektárik. Celkom som zabudla, že som ho ráno z veľkého smädu vypila ja sama.

– Dávno sme ti odpustili, – dvojhlasne odvetili vílie dvojčatá. – S hnevom sa nemá spať, aby nebol zamračený celý ďalší deň.

– Počujte, – prerušila vravu Krídluška, – čo sa to stalo s našou lúkou? Ved' lúčne víly bývali vždy zdravé. Akurát niekedy kýchali, keď sa nadýchali peľu, alebo sa museli vylizovať z rán, keď neopatrne lietali v trní. A vždy bývali milé, pomáhali si, zádrapky ani škriepky nevyhľadávali.

– Veru, veru, – prítakávali jedna cez druhú.

– Je to vskutku poriadne čudné.

– Podťme sa niekoho spýtať, čo sa to udialo.

– Ale koho? Ved' ani najskúsenejšie z nás nepoznajú odpoveď.

– Viete čo? – napadlo zrazu Krídluške. – Rozleťme sa my len pekne na všetky svetové strany a skúsme sa poradiť s niekým múdrejším. Dnes už nebudeme zbierať nektár, ale pôjdeme na výzvedy. Čo vy na to? Zajtra ráno sa tu všetky stretne a podelíme sa o nové skúsenosti. Súhlasíte? – spýtala sa napokon.

– Súhlasíme!

– Výborný nápad!

– Ide sa! – ozývalo sa zase zo všetkých strán.

– Ale koho sa máme spýtať? – položila otázku maličká Miminka. – Kam máme letieť?

– Pýtajte sa všetkých, koho stretnete, – odporúčala im Krídluška. – Chrobákov, vtákov, zvierat, ľudí...

To „ľudí“ pridala len tak, potichu, pre seba. Vedela, že lúčne víly sa s ľuďmi obvykle nerozprávajú. Krídluška však tvorila výnimku, ktorá toto pravidlo potvrdzuje. Sama totiž presne vedela, kam poletí a koho sa opýta, čo mohlo vyvolať takú epidémiu na ich lúke. Chystá sa za Katrenou do dedinky Podhradie. Možno tá nájde odpoveď v múdrej knihe *Povestí o ríši*. Opýta sa aj Janka, či niečo nepočuli deti, a tesára Tomáša, či sa niečo nešušká v kráľovskom paláci.

– Kamarátky moje, – ozvala sa zrazu, keď si uvedomila, akú má pred sebou ďalekú cestu. – Ak by som sa oneskorila, nečakajte zajtra na mňa. Dajte hlavy dokopy a poradte sa, čo zatiaľ robiť. Ja mám toho veľa na pláne, preto sa možno nejaký čas zdržím. Ale keď priletím, podelím sa s vami o to, čo som zistila.

Vrava stíchla, víly sa rozlúčili, nad lúkou zašumeli krídla a na všetky strany sa rozleteli malé stvorenia pátrať po tom, čo sa s ich lúkou deje.

Čudo na kopci (Prístroj na výrobu boľavých hláv)

Lúka lúčnych víl je pokojný kraj. Naposledy vyhlásili poplach, keď sa v pred-pred-predminulý september od blesku z jasného neba zapálilo strnisko na poli za rybníkom, a strašne sa vyľakali, čo z toho bude. Veď k nim vietor hnal štipľavý dym a hrozilo, že oheň preskočí i na ich lúku. Všetky si vydýchli, keď divoké plamene zastavila vlhká pôda a vlaha úzkeho pásu lesu a krovín, ktorý oddeľuje ľuďmi obývané dediny a obhospodávané polia od divej prírody.

Predposledný poplach vypukol dva roky predtým, keď niektoré pánbožkove kravičky ochoreli na záhadnú chorobu, ľudia z toho šaleli, že sa od nich nakazia, preto sa rozhod-

li tieto užitočné tvory vykytnožiť a skončilo sa to tým, že sa na lúke premnožili vošky a ohrozovali rastlinky. A pred-pred-posledný poplach si Krídluška už ani nepamätá.

Takže poplach na lúke lúčnych víl je zriedkavá udalosť, ktorá svedčí o veľkom nebezpečenstve.

Po spoločnej porade sa preto malé lúčne stvorenia rozprchli na všetky strany. Krídluška si to namierila známym smerom: k rybníku, potom pozdĺž potôčika, hustým lesom do dedinky pod hradným vrškom, kde mala svoj druhý domov: kde jej tesár Tomáš stĺkol v záhrade drevený domček, a kam sa z času na čas vracia.

Dnes si však zvolila trošku inú trasu než obvykle. Nechcelo sa jej prelietať húštinami lesa, no zhlboka sa nadýchla a vzniesla sa do obrovitánskej výšky, aby preletela ponad tmavozelené ihličnaté a svetlozelené listnaté stromy. Obzrela sa späť, aby si poobzerala svoj domov z vtácej perspektívy, a vtedy to zbadala. Oproti na kopci vyrástlo akési vysoké biele čudo. Dáky podivný domček na stračej nôžke, či čo. Tá stračia nôžka vyzerala ako poskladaná z detskej stavebnice. Štyri tenké biele zbiehajúce sa prúty staviteľia popreväzovali krížom-krážom ešte tenšími bielymi prútikmi. A hore, na tej nôžke, to vlastne ani nebol domček, ale akési úzke vysoké panely, čo sa pozerali na všetky štyri svetové strany. Jeden im pritom hľadel rovno na lúku, ako dáky špión.

– Čo je to za cudzieho pozorovateľa? Aké čudo? Načo slúži? – pýtala sa sama seba, keď z diaľky skúmala štyri záhadné nadstavce.

Netušila, čo to je, no vedela celkom presne, čo prvé sa spýta Katrenky a Tomáša: Či už také čudo niekedy videli. Zrazu si uvedomila, že tu hore – rovno oproti panelom, z ktorých jeden hľadel akurát na les, nad ktorým sa vznášala, ju opäť príserne rozbolela hlava. Súvisí azda tá bolesť s tou záhadou na stračej nôžke?

– Urobím pokus, – povedala si, a prudko sa spustila do hústiny lesa, klesala nižšie a nižšie až dosadla na mäkký machový koberček, ktorým sa prikryl jeden z oblých kameňov, a potom z neho opatrne zlietla na zem.

A veru, správne vytušila. Keď sa skryla do útrob lesa a zaliezla za balvan, hlava ju prestala bolieť. Potom vyletela hore na kameň a pocítila slabý tlak, akoby jej zaľahlo v ušiach. Vyletela prudko nahor, a nad korunami stromov ju hlava opäť neznesiteľne rozbolela.

– Pozrime sa! Nieкто tu robí pokusy s prístrojom na výrobu boľavých hláv, – povedala celkom nahlas a navyše i nahnevane. – Musí ho skúšať práve tu, kde bývame?! Ach! Zaslúži si najprísnejší trest! To sa máme teraz presťahovať, či čo?

– Keby len tu! Keby len tu! – zahrkútal holub oddychujúci v konároch vysokej jedle, keď vílu začul. – Tie biele strašiaky vyrástli po celej krajine a my, holuby ani nemáme kde v pokoji hlavu skloniť. Nevieme, kde si postaviť hniezda, kde znieť vajíčka. Ach, ale sú to ťažké časy! – požaloval sa a odfrnkol.

Krídluška by sa ho veru rada dačo spýtala, ale už letel privysoko-privďaleko. Vnorila sa znovu do lesa a skryla sa tak, aby na ňu „biely strašiak“ nepozeral. Čerstvo odbolená hlava jej začala pracovať na plné obrátky. A čo ak nielen bolesť hlavy, ale aj ostatné choroby, ktoré postihli jej kamarátky, spôsobuje práve tá príšerná konštrukcia?

– Čo keď sem to biele čudo postavil nejaký nový samozvaný vládca práve preto, aby sme všetci ochoreli? – položila si víla básnickú otázku, pretože už mala svoje skúsenosti s falošným panovníkom Imelitom, ktorý pil životvornú miazgu z detského utrpenia.

– Alebo aby sme od bolesti celkom ohlúpili... – spomenula si zas ako ohlupuje deti, a potom ich ohlúpené láka do pasce, nenásytný drak Mordoch.

Krídluška už totiž dobre vedela, že vo svete nevládne len dobro, ale sú sily, ktoré sa chcú sveta zmocniť a nastoliť svoje zlo. Poznala už kadejaké hrôzovlády, a ani toto čudo neveštilo nič dobré. Skôr sa podobalo na špionážny stroj ďalšieho vládcu, ktorý nemá čisté úmysly.

Veľké sťahovanie zveri (Od dezorientovaného holuba k uleteným včelám)

Krídluškin povzdych začul ďalší lesný obyvateľ – ryšavá veverička.

– Veruže sme celkom ohlúpnutí! Veruže sme veľmi chorí! – žalovala sa aj ona. – Deti mi plačú, nespia, nejedia, brušká ich bolia. Nikdy takto nebývalo! Nikdy takto nebývalo!

Zvieratá z lesa utekajú, hľadajú si nový domov.

– Fíha! – prekvapila sa víla a chcela sa ešte veвериčky čosi spýtať, no zazrela len, ako sa jej huňatý chvost mihol o štyri stromy ďalej, a už jej nebolo.

– Fíha! – zopakovala ešte raz Krídluška. – Zvieratká sa odtiaľto sťahujú?

– Sťahujeme sa, len nevieme kam, – ozvalo sa z húštiny, – havrany sa vybrali na prieskum po celej krajine, ale takéto vysoké čudá vyrástli skoro všade.

Keď slová dozneli z vlašajšieho lístia sa vyhrabal ježko.

– Možno pohľadám dáky hlboký les. Tam je vraj situácia najlepšia. Aspoň vtáky tak krákali. Lenže ako a kedy sa tam na mojich krátkych nôžkach dostanem, to neviem, – pozdychol si.

– Ježko, – oslovila ho rýchlo Krídluška, aby jej aj toto zvieratko neutieklo, – a nevieš, čo sa to s našou krajinou vlastne deje? Čo je to za biele čudo na strače j nôžke na výrobu boľavých hláv?

– A skadiaľ si, že nič nevieš?

– Z lúky za lesom. Nevedeli sme... Len nás rozboleli hlavy, bruška, srdiečka...

– Dobre, poviem ti, čo viem, aj tak si už potrebujem oddýchnuť, mám za sebou hodný kus cesty, – zafučal ježko a pohodlne sa usalašil do machu oproti Krídluške.

– Najprv sa začali sťažovať netopiere, – spustil Pichliačik, tak sa totiž ježko volal.

– Zrazu sme nevedeli trafiť tam, kam sme chceli. Zato sme triafali do toho, do čoho sme nechceli. Mali sme z toho samé hrče na hlavách aj zlomeniny krídlatých labiek, – vyliezol skadiaľsi netopier so zafačovanou končatinou.

– Akoto, že nespíš, netopier Pier? – čudoval sa ježko.

– Nedá sa mi cez deň spať a v noci som príšerne ospalý. Celý svet je naopak, – sťažoval sa neborák.

– Vtáky začali strácať cit pre orientáciu, – ozvala sa z trnia pinka. – Ani lastovičky, ani bociany nevedeli z teplých krajín trafiť domov.

– A včely dostávali falošné signály na vyrojenie sa z úľov, celé roje sa stratili, a nemá kto opelovať kvety, – vzal si slovo zase ježko. – Vtedy sa havrany podujali, že pôjdu na prieskum. A keď sa vrátili, priniesli veru veľmi pochmúrne správy.

– Aké? Veď to ma zaujíma, – netrpezlivo sa ozvala Krídluška.

Všetci všetko vedeli, len ona nič. Obvykle to bývalo naopak. Preto sa nevedela dočkať vysvetlenia záhady.

– Po celej krajine ako huby po daždi vyrastajú biele veže, ako pred týždňom hentáto, – vystrela pinka krídelko k čudu na kopci. – Ony robia tie neporiadky, – tvrdila.

– Čoby vyrástli! Čoby po daždi! To nie sú huby! – protestoval ježko, ktorý vyžadoval presné vyjadrovanie. – Prišli ľudia na hučiacich príšerách, poskladali z nich takéto útočiacie obludy, a odvtedy ich tu máme.

– Akí ľudia? – zaujímala sa Krídluška.

– Ľudia ako ľudia. Niektorí v oranžových, iní v cyklámenových mundúroch, – pípla pinka.

– Lenže havrany krákali, že to ešte nie je všetko, – dodal netopier. – Vraj k tým veľkým vežiam patria aj malé škatuľky, ktoré tí v tých kombinézach každému rozdávajú.

– A aj tie sú nebezpečné? Aj tie na diaľku útočia? – vyľakal sa ježko. Už tie veže ho desili viac než dosť, a tu sa dozvedá, že k nim ešte patria akési škatuľky...

– Že či?! – zvýskol mu netopier do myšlienok. – Musel som sa odst’ahovať z podkrovia domu, kde som prespával, tak ma jeho obyvatelia vyrušovali príšerným piskotom, keď sa hrali s tými škatuľkami.

– Aké škatuľky? – zaujímala sa víla so znepokojením väčším než záujmom.

Zvieratká sa na seba pozreli.

– Vieš zachovať tajomstvo? – spýtala sa pinka, a keď odznel Krídluškin sľub, že nikomu nič nepovie, pinka ju odvieďla k stračíemu hniezdu.

Zlodejka straka si už svoj príbytok totiž stihla vyzdobit’ jednou z takých škatuliek, hoci ju ledva dovliekla. Víla škatuľku skúmala, skúmala, no nič nevyskúmala. Akurát sa jej zazdalo, že ju pri nej ešte viac bolí už i tak rozbolehá hlava.

– A ďalej? Viete ešte dačo? – zvedavo kĺzala pohľadom z jedného lesného obyvateľa k druhému, no tí len krútili hlavami.

Vtom sa zo záhadnej krabičky ozval príšerne hlasný zvuk. Znelo by to ako pekná melódia, keby nerevala tak silno a keby bolestivo neprebodávala mozog neviditeľnými ihlami. Všetci sa zdesene rozutekali a poodlietali. Skryli sa do najbližších úkrytov a čakali, čo sa bude diať. Hudba chvíľu znela, potom stíchla, a potom sa už nedialo nič.

– Musím sa na tie nové mučiace prístroje opýtať ľudí, kamaráti moji, – lúčila sa celkom vynervovaná Krídluška. – Ja neznesiem nevedomosť, keď sa s naším svetom dejú takéto strašnosti.

Vzniesla sa a vzdialila sa krížom cez les do zaľudnených končín Ríše Slávy.

Tu sa nedá žiť! (Vraj inovácia... Ľudia nič nevedia)

Bolo že to radosti v tesárskej rodine, keď odchýleným oknom priletela do kuchyne víla Krídluška. Aj Krídluška by sa veľmi potešila, keby jej do oka nepadla na stole ležiaca

